

TURKISH POLICE ACADEMY COMPREHENSIVE DEVELOPMENTAL GUIDANCE PROGRAM DESIGNING PROCESS

(TÜRK POLİS AKADEMİSİ KAPSAMLI GELİŞİMSEL
REHBERLİK PROGRAMI TASARIM SÜRECİ)

Serap NAZLI¹

ABSTRACT

A project was initiated to change a traditional guidance model to a developmental guidance model in the Guidance and Psychological Counseling Department of the Turkish Police Academy. The study was conducted in Guidance and Psychological Counseling Department of two education institutions (Faculty of Security Sciences and Yozgat Police Vocational College) Guidance of Police Academy for 36 months. The goal of this project was to plan, design, implement, evaluate, and enhance a Comprehensive Developmental Guidance Program (CDGP) for the sake of supporting life career development of candidate chief police and police officers. The purpose of this study is to share the process of designing a Comprehensive Developmental Guidance Program (CDGP) for the Turkish Police Academy. In this article, the work completed in the five phases of CDGP's design process during the three years of the project is described.

Keywords: Turkish Police Academy, Developmental Guidance Model, Comprehensive Developmental Guidance Program.

ÖZET

Türk Polis Akademisi'nde Psikolojik Danışma ve Rehberlik (PDR) hizmetlerinin, geleneksel rehberlik modelinden gelişimsel rehberlik modeline geçişi için proje başlatılmıştır. 36 ay süren projede Polis Akademisinin iki eğitim kurumunun (Güvenlik Bilimleri Fakültesi ve Yozgat Polis Meslek Yüksekokulu) Psikolojik Danışma ve Rehberlik Büro Amirliği'nde çalışma yapılmıştır. Projenin temel hedefi gelişimsel rehberlik modeli doğrultusunda, polis amir ve memurlarının yaşam kariyeri gelişimlerini desteklemek için Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik Programı (KGRP) planlamak, tasarlamak, uygulamak, değerlendirmek ve güçlendirmektir. Bu çalışmanın amacı, Polis Akademisi için geliştirilen Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik Programının (KGRP) tasarım sürecini okuyucu ile paylaşmaktır. Bu makalede, üç yıllık proje sürecinde, KGRP'nin tasarım sürecinin beş aşamasında yapılan çalışmalar kısaca betimlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türk Polis Akademisi, gelişimsel rehberlik modeli, kapsamlı gelişimsel rehberlik programı

¹ Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ABD, serapnazli68@gmail.com

EXTENDED SUMMARY

There are two models of School Psychological Counseling and Guidance services whose history go beyond a hundred years: the traditional (or services) guidance model and the developmental guidance model. Guidance services arose in United States of America in order to provide a qualified workforce for the Industrial Era at the beginning of the 20th century. In the United States between the years of 1910-1960, one purpose of guidance services in high schools was to help students make vocational choices. This original model was highly influenced by the events of the 1920s and 1930s as well as by the popularity of psychological measurement tools, increasing social problems, high divorce rates, and increasing problematic behaviors among high school students in the 1930s, 40s, and 50s so that therapeutic services were increasingly being emphasized in addition to helping students make vocational choices (Baker, 2002; Esbroeck, 2008; Gysbers, 1997a, 1997b; Myrick, 2003; Saviskas, 2008; Wittmer, 1993).

By the early 1960s it became apparent that the guidance services model was no longer adequate to meet the needs of students in the schools of the United States. What was needed was a comprehensive developmental program model. Work on developing this model began in the 1960s and today it is the most widely used model for guidance in the schools of the United States. The comprehensive developmental program model is designed to support whole student development. It emphasizes strengthening students' resiliency by helping them gain life skills such as self-knowledge, effective communication skills, decision making-problem solving skills, and career planning skills. It also is a model that focuses on preventing potential problems (Gysbers, 1997a, 1997b; Gysbers & Henderson, 2012; Gysbers, Lapan & Jones, 2000; Sink & MacDonald, 1998; Wittmer, 1993).

In School Psychological Counseling and Guidance, which has a 60 year history in Turkey. The developmental guidance model was first mentioned in Turkey in the 1990s (Erkan, 1995) and the first pilot studies in schools were conducted in the 2000s (Nazlı, 2006). The Model's implementations became widespread after the Ministry of Education's reconstruction of primary education in the academic year of 2005-2006 (Doğan, 2001; Erkan, 2001; Korkut, 2004; Külahoğlu, 2001; Nazlı, 2014; Yeşilyaprak, 2012, 2013).

Method

A project has been initiated in Police Academy Guidance and Psychological Counseling Department, for shifting their guidance approach to developmental guidance model. The main goal of this research-development modeled project is to design, implement, evaluate and revise Comprehensive Developmental Guidance Program (CDGP) for the sake of supporting life career development of candidate chief police and police officers. On 15 September, 2011, a project was undertaken at the request of senior officials of the Turkish Police Academy to change the Guidance and Psychological Counseling Department's traditional model to a developmental program model. The project was supported by the Scientific and Technological Research Council of Turkey (TUBITAK). The first two years of the project took place in the Faculty of Security

Sciences while in the third year Yozgat Police Vocational College was included in the project.

Study Institute

The Turkish Police Academy is a higher education institution established in 1937 to educate police officers and police managers for service in the Turkish National Police. It is a higher education agency, consisting of the Faculty of Security Sciences, 26 Police Vocational School of Higher Education, and the Institute of Security Sciences, and it offers education and training programs, carries out scientific research, develops publications, and consults with various agencies on security issues.

In project, in first two years the guidance program designing process was initiated first in the Faculty of Security Sciences, in the third year Yozgat Police Vocational College was included in the study. The Faculty of Security Sciences is a boarding school providing four years of undergraduate education. All of the students' expenses are covered by the state. Currently there are 1858 students enrolled. Fifty-two are female and 1516 are male and the average age is 21. In Yozgat Police Vocational College, there are 500 students, all of them are male and the average age is 19. Students graduated from The Faculty of Security Sciences will become chief police and those graduated from Yozgat Police Vocational College will become police officers.

In the Turkish Police Academy, particular importance is given to guidance and psychological counseling services. There is Guidance and Psychological Counseling Department both in the Faculty of Security Sciences and in Yozgat Police Vocational College with a staff of three psychological counselors and a psychologist in the Faculty of Security Sciences and of a psychologist in Yozgat Police Vocational College.

Before the project began, staff duties consisted of:

- Providing individual or group counseling services to students when they were referred or they requested assistance.
- Administrating, evaluating and keeping records of tests, questionnaires, and inventories for descriptive purposes.
- Referring students whose problems were beyond their capabilities.
- Sending annual activity reports to the directorate of the personnel department during the first weeks of January and July.

The Program Designing Process and Results

The designing process used to change the work of the Police Academy Guidance and Psychological Counseling Department from the traditional model to a developmental guidance model was based on the mission and vision of the Turkish Police Academy, and the Gysberian K-12 Comprehensive Guidance Program Model. Under the supervision of Norman Gysbers, this project was conducted in the 13-16 grades at the undergraduate level. It was divided into five phases (planning, designing, implementation, evaluation, and enhancing). The work conducted in each phase is presented below:

1. Phase- Planning: In this phase, the structure of the developmental guidance model was aligned with the mission and vision of Police Academy and the needs of students. This resulted in the purpose and student competency areas of the CDGP being identified. The goal of the developmental guidance program is to support students' overall life career development (Gysbers & Henderson, 2012). With this goal in mind, it was decided to focus the Police Academy CDGP structure and activities on helping police candidate students be prepared for life roles such as student, officer-chief-officer, mother-father, husband-wife, friend and etc., to life events such as beginning job, shifting career, getting married, having children, moving out of a house, divorcement or retirement, and for settings such as home, school, police headquarter, police center, and social facilities. In order to identify the needs of students, literature was reviewed, interviews were conducted with academy principals and Psychological Counseling Department staff, and a need analysis questionnaire was administered to 344 students from eight different classes of four levels in the Turkish Police Academy. According to the questionnaire results, students wanted the Psychological Counseling Department to be more active and visible to help them gain such life skills as career adaptability 92%, effective learning and study methods 81%, stress management 78%, effective communication 76%, decision-making and problem-solving 76%, human relations 67%, family life and marriage 63%, self-knowledge 62%, and couple selection 57%.

To sum up, the work in this phase included the following:

- Analyzing the vision and mission of Police Academy
- Aligning the developmental guidance model's philosophy, principles, purpose and interventions with the vision and mission of Police Academy
- Determining the needs of Police Academy students
- Briefing to the Police Academy and principals

2. Phase- Designing: In this phase, a draft of the developmental guidance model was prepared based on the data gathered in the first phase. The three components of CDGP (content, organizational framework and resources) were described and the six main intervention programs (school-wide activities, psychoeducation, classroom guidance, peer helping, consultation and coordination) were developed based on the students' needs data and were tested with pilot studies. Then the rationale and principles of the program were determined and shared with academy staff to obtain their opinions and suggestions. A Guidance and Psychological Counseling Services Executive Committee was established within the Academy and Department staffs were trained to increase their competency levels. Documents to be used in the Guidance and Psychological Counseling Department, such as pretests and posttests, evaluation questionnaires, and registration forms were prepared and a webpage and a notice board were developed to inform everyone in the institution. In this phase, these activities took place:

- Determining CDGP's main purpose, competencies, program interventions, and resources
- Preparing psychoeducation programs

- Preparing classroom guidance programs
- Preparing peer helping programs
- Identifying the coordination team and arranging their work schedules
- Copying scales and preparing evaluation questionnaires
- Choosing peer helpers
- Giving briefings to the Academy Principals about the CDGP
- Preparing implementation and evaluation plans.

3. Phase-Implementation: This reconstruction project was implemented by the project team and relevant guidance department personnel under the coordinatorship of the project's principal investigator. In this phase, six main interventions (school-wide activities, psychoeducation, classroom guidance, peer helping, consultation and coordination) were carried out. One hour of classroom guidance was also provided to all grades. Additionally, psychoeducational programs were carried out with a group of 15 volunteer students. Conferences were arranged under the name of "life talks" by invited specialists. In a three year period, eight life talks were given on such topics as; effective leadership, self-actualization, effective communication, empathy, family relations and marriage, stress management, interpersonal relations, and problem solving in interpersonal relationships. Peer helpers groups were formed by choosing volunteer students at first and then later on from class presidents. Once chosen they were trained and supervised. In this phase, a plan was prepared to maintain proper program implementation and prevent possible disruptions. The Academy Guidance and Psychological Counseling Services Executive Committee members took part in the program administration. In this phase, the following activities have occurred:

- Conducting psychoeducation programs
- Conducting classroom guidance programs
- Arranging life talk conferences as a school-wide activity
- Training and supervising peer helpers
- Coordinating the implementation process

Throughout the project, in the Faculty of Security Sciences 450 students participated classroom guidance programs, 124 students participated in psychoeducation program, 118 students participated in peer helper programs, and all students participated in life talks conferences. And, in Yozgat Police Vocational College 500 students participated classroom guidance programs, 30 students participated in psychoeducation program, 27 students participated in peer helper programs, and all students participated in life talks conferences.

4. Phase-Evaluation: In this phase the activities and services of the CDGP were evaluated. Activities and services that needed to be revised were identified. In this phase, these tasks took place:

- Applying pretests and posttests

- Applying year-end evaluation questionnaires
- Preparing a year-end report for the Guidance and Psychological Counseling Department

In this study, although all assessment data were not given to reader, applying year-end evaluation questionnaires and evaluations of psychological counselors who applied CDGP were given. Obtained quantitative data from questionnaire have been used with frequency and percentage techniques, and a descriptive content analysis has been used for qualitative data.

At the end of the 2012-2013 academic year a questionnaire was administered to 265 volunteer Faculty of Security Sciences students. Upon analyzing questionnaire data gathered from these 265 students, it was found that students perceived the project as being beneficial for their current and future lives (92.7%); they thought that the developmental focused Guidance and Psychological Counseling Department played a role in creating a good school atmosphere (81%). Questions related to project have been asked to the students and 90.2% of them stated for psychoeducation programs was helpful for themselves. Same results were reached for 85,7% of them for life-talk conferences, 67.7% for classroom guidance program and 65.7% for the peer helping education given to the class prefects.

In the 2013-14 academic year, for the medium term evaluation of CDGP designed for Yozgat Police Vocational College a year-end evaluation questionnaire administered to 212 volunteer students. Questions related to project have been asked to the students and 86.3% of them stated classroom guidance program was helpful for themselves. Same results were reached for 83.9% of them for psychoeducation programs, 83% for life-talk conferences and 68% for the peer helping education given to the class prefects. When it is asked to students which of the program they wanted to be continued next year, results were 100% of them for classroom guidance program, 73.1% of them for psychoeducation program, 73.1% of them for peer helping program and 64.2% of them for life-talk conferences they say they wanted to be continued. In addition, 81.6% of students think CDGP will contribute to their current and future life, and 75% of them think project works and Psychological Counseling and Guidance services efforts make a positive effect on school atmosphere. Obtained evaluation data show that developmental guidance based Psychological Counseling and Guidance activities were internalized and CDGP is supportive for students' current and future life.

Data acquired from interview made with Guidance and Psychological Counseling Department Staff, show that three main theme can be generated (Miles & Huberman, 1994) and these are; works before and after the project, interaction with students and other staff, comparison between traditional and developmental model. Under the first theme (works before and after the project), according to analyzed data it can be understood that; increasing number of developmental focused intervention services causes increased work load density, department staff interact with more students, and they become more visible with their preventive-improving programs instead of waiting a problematic student in their offices. It is identified that; a preventive approach have been restored for traditional crisis focused approach, and with developmental guidance model,

psychological counselors tend to make more research, care their self-improvement and use program management, instruction techniques and classroom management skills more frequently.

When the data identified in second theme (interaction with students and other staff), it is understood that interaction between students and department staff is advanced, they get positive feedbacks from students and students' negative biases towards department staff become started to diminish. Psychological counselors indicated that, developmental interventions such as classroom guidance, psycho-education and peer guidance training etc., application and revision of these interventions take a lot of time in their weekly schedule. Consequently, with the help of these preventive-developmental applications, Guidance and Psychological Counseling Department creates a positive impression not only on academy students but also on faculty staff and especially administration.

Third theme (comparison between traditional and developmental model) data show us that, with developmental guidance model, Guidance and Psychological Counseling Department become more team oriented than single specialist oriented now, they work in more preventive style for more students with more observable interventions, they work as more proof based and perspicuously, they share more time for research and development process, and all of these above make a positive effects on Guidance and Psychological Counseling services' images.

5. Phase- Enhancing: Based on the data from the evaluation phase, six main programs have been revised. In this phase, these activities have taken place:

- Analyzing evaluation data
- Revising CDGP programs as needed based on evaluation data

Discussion

A review of the literature revealed no studies of the implementation and evaluation of comprehensive developmental guidance models (CDGP) in institutions of higher education. There have been, however, many studies of the impact of such programs in elementary and secondary schools. For example, Lapan, Gysbers and Sun (1997) found that the implementation of a CDGP in 236 high schools in the state of Missouri helped to increase students' academic success in schools, become more prepared for the future and create a more positive atmosphere in the schools. Similarly, in an evaluation study of 184 middle schools in Missouri, it was shown that the implementation of a CDGP increased students' academic success, helped students develop positive attitudes toward school, helped students feel safe, and helped them improve their relationships with their teachers (Lapan, Gysbers, & Petroski, 2001). Again in Missouri, it was shown that implemented CDGPs fostered student academic success, increased students' attendance rates, and diminished behavioral problems in schools (Lapan, Gysbers, & Kayson, 2007). In the state of Utah, it was found that in CDGP implemented schools between years of 1997 to 2007 students' academic success increased (Nelson, Fox, Haslan, & Gardner, 2007).

In Turkey, there are limited studies about effects of CDGP applications. According to the first pilot comprehensive developmental counseling application made at

four elementary school in Balıkesir between 2000-2002, it was determined that CDGP assists developments of students (Nazlı, 2002, 2003, 2006). The assessment data of developmental counseling model of the elementary and secondary schools at Bayraklı in İzmir showed that ASCA National Model can be applicable to our country (Özyürek, Sanal, Çelikkıran, Dincel & Gölcük, 2013).

What are the results of this project in the Turkish Police Academy after three years of implementation? According to the evaluation data collected so far, it has been shown that the implementation of the CDGP has made a positive contribution to the overall atmosphere of the Turkish Police Academy. It was shown further that the implementation of the CDGP helped students prepare for their current and future life roles, settings, and events; their life career development.

In summary, this project was designed and undertaken to reconstruct the Turkish Police Academy Guidance and Psychological Counseling Department's traditional services model to a program model based on the American School Counselor Association (ASCA) and Gysberian K-12 Comprehensive Guidance Program Models. After three years of implementation, preliminary outcome data has been described in this article. Plans are underway to complete the project and publish long-term results. Based on the data so far, it appears that students enrolled in higher education institutions such as the Turkish Police Academy can and do benefit from participating in the activities of a CDGP.

GİRİŞ

Yüz yıllı aşkın bir geçmişi olan Okul Psikolojik Danışma ve Rehberlik (PDR) hizmetlerinin, geleneksel rehberlik modeli ve gelişimsel rehberlik modeli olmak üzere iki ana modeli vardır. Okul PDR hizmetleri 20. yüzyılın başlarında, Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) Sanayi Çağının talep ettiği vasıflı işgücünü desteklemek için ortaya çıkmış bir hizmet alanıdır. ABD'de, 1910-1960 yılları arasında *geleneksel rehberlik modeline* göre liselerde yürütülen okul PDR hizmetlerinin temel amacı, öğrencilerin meslek seçimine yardımcı olmaktır. Bu model 1920 ve 1930 yılları arasındaki psikolojik ölçme araçlarının popülerliği, toplumsal sorunlar, boşanma oranlarının yüksekliği ile 1930, 1940 ve 1950'li yıllarda lise öğrencilerinde problemlerinin artması vb. olaylardan önemli oranda etkilenmiş; meslek seçimine yardımdan ziyade problemlerinin öğrencilerin sağaltımını odaklı çalışmaya başlamıştır (Baker, 2002; Esbroeck, 2008; Gysbers, 1997a, 1997b; Myrick, 2003; Saviskas, 2008; Wittmer, 1993).

1960'lı yılların başlarında, ABD'de PDR servislerinin öğrencilerin ihtiyaçlarını yeterince karşılayamadığı anlaşıldığı için, gelişimsel rehberlik modeline ihtiyaç duyulmuştur. 1960'lı yıllarda geliştirilmeye başlanılan bu model, günümüzde ABD'de okullarda yaygın olarak kullanılmaktadır. Gelişimsel rehberlik okuldaki tüm öğrencilerin gelişimini desteklemeye, onlara çeşitli yaşam becerileri (kendini tanıma, etkili iletişim, karar verme-problem çözme, kariyer planlama vb) kazandırarak psikolojik sağlığını güçlendirmeye ve olası problemleri önlemeye odaklı bir modeldir (Gysbers, 1997a,

1997b; Gysbers ve Henderson, 2012; Gysbers, Lapan ve Jones, 2000; Sink ve MacDonald, 1998; Wittmer, 1993).

Türkiye’de okul PDR hizmetlerinin 65 yıllık bir geçmişi vardır. Gelişimsel rehberlik modelinden ülkemizde 1990’lı yıllarda söz edilmeye başlarken (Erkan, 1995); 2000’li yıllarda okullarda ilk pilot uygulamalar yapılmıştır (Nazlı, 2006). Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2005-2006 öğretim yılında ilköğretim düzeyinde gerçekleştirdiği yapılandırma ile gelişimsel rehberlik modeli uygulamaları yaygınlaşmaya başlamıştır (Doğan, 2001; Erkan, 2001; Korkut, 2004; Külahoğlu, 2001; Nazlı, 2014; Yeşilyaprak, 2012, 2013).

Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik Programı Nedir?

Gelişimsel rehberlik modeli “program” odaklı uygulama yapar. Eğitim kurumlarında bu program, Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik ve Psikolojik Danışma Programları kısaca KGRP olarak adlandırılır. KGRP’nın üç ana ögesi (içerik, örgütsel yapı ve kaynakça) ve beş aşamalı program tasarlama süreci (planlama, tasarlama, uygulama, değerlendirme ve geliştirme) vardır (Gysbers ve Henderson, 2012).

Gelişimsel rehberlik modelinin uluslararası lideri olarak kabul edilen Norman Gysbers’e göre, KGRP'nın üç ana ögesi vardır. Bunlar: İçerik, örgütsel yapı ve kaynaklar olarak adlandırılır (Gysbers, 1997, 2004; Gysbers ve Henderson, 2012):

- *İçerik* ögesi, KGRP ile öğrencilere hangi bilgi, beceri ve tutumların kazandırılacağını gösterir. Öğrencilere kazandırılacak yeterlikler belirlenirken ülkenin eğitim felsefesi ve politikası, gelişimsel rehberlik modelinin felsefesi ve genel amacı, eğitim kurumunun vizyonu ve misyonu, öğrencilerin gelişim döneminin özellikleri ve gelişim görevleri dikkate alınır.
- Programın *örgütsel yapı* olarak adlandırılan ikinci ögesi, PDR çalışmalarının okulda nasıl yapılandırılacağını, hangi etkinliklere yer verileceğini ve bunlara ne kadar süre ayrılacağını gösterir. Örgütsel yapı üç alt öğeden oluşur. Bunlar: KGRP’nın yapısını açıklayan yapısal kategori, rehberlik programında yer alan müdahaleleri içeren program kategorisi ve rehberlik programında yer alan aktivitelere ne kadar süre ayrılacağını gösteren zaman dağılımından oluşur.
- Programın üçüncü ögesi *kaynaklar* ise, PDR çalışmalarının yürütülmesinde gerekli olan politik, maddi ve insan kaynakları olarak üçe ayrılır.

Amerika Okul Danışmanları Derneği (ASCA) ve Gysberian K-12 Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik modelinde, KGRP beş aşamada (planlama, tasarlama, uygulama, değerlendirme ve geliştirme) hayata geçirilir (Gysbers ve Henderson, 2012). Bu işleme 'rehberlik programı tasarımı süreci' denilmektedir. Rehberlik programı tasarımı, PDR etkinliklerinin birbirleriyle ilişkililik esasına göre belirli kümeler haline getirilmesi, bu kümelerin birbirlerine bağlı aşamalara dönüştürülmesi ve bu şekilde birbirleriyle bağlantılı birimlerden oluşan bir bütün oluşturma sürecidir. Aşamalardan biri bittiğinde diğer aşama başlar. Bir aşamanın çıktısı, diğer aşama için girdidir. Bütün aşamaların sonunda rehberlik programı tasarımı süreci tamamlanır. Her aşamanın diğeri ile ilişkisi vardır. Ayrıca, her aşamanın kendi içinde değerlendirme süreci vardır. Gerekli görülürse

bir önceki aşamaya dönülerek düzeltme işlemi yapılabilir (Gysbers ve Henderson, 2012; Nazlı, 2014).

YÖNTEM

Polis Akademisi bünyesinde yer alan PDR Danışma Büro Amirliklerinin, geleneksel rehberlik modelinden gelişimsel rehberlik modeline göre yapılması için proje başlatılmıştır. AR-GE temelli projenin temel amacı, hizmet öncesi süreçte polis amir ve memur adaylarının gelişimlerini desteklemek için Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik Programı (KGRP) planlamak, tasarlamak, uygulamak, değerlendirmek ve geliştirmektir. Yeniden yapılandırma çalışmaları 15 Eylül 2011 tarihinde, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) destekli bir proje ile başlatılmıştır. Projede ilk iki yıl Güvenlik Bilimleri Fakültesi'nde çalışma yapılmış; üçüncü yıl ise Yozgat Polis Meslek Yüksekokulu'nu projeye dâhil edilmiştir.

Çalışma Kurumu

Polis Akademisi, Emniyet Teşkilatının memur, amir ve yönetici ihtiyacını karşılamak için 1937 yılında kurulmuş bir yüksek öğretim kurumudur. Polis Akademisi bünyesinde bir Güvenlik Bilimleri Fakültesi, 26 Polis Meslek Yüksek Okulu (PMYO), yüksek lisans ve doktora programları olan Güvenlik Bilimleri Enstitüsü ve Araştırma Merkezleri Başkanlığı faaliyetlerini sürdürmektedir.

Projede iki yıl KGRP tasarımı öncelikle Güvenlik Bilimleri Fakültesinde başlatılmış; üçüncü yıl Yozgat Polis Meslek Yüksekokulu çalışma kapsamına alınmıştır. Güvenlik Bilimleri Fakültesi dört yıllık lisans eğitimi veren, yatılı bir eğitim kurumudur. Öğrencilerin öğrenim masrafları devlet tarafından karşılanılmaktadır. Fakültede 1858 öğrenci öğrenim görmekte; öğrencilerin 52'si kadın, 1516'sı erkek olup; yaş ortalaması 21'dir. Yozgat Polis Meslek Yüksekokulu'nda 500 öğrenci öğrenim görmekte ve ortalama yaş 19'dur. Güvenlik Bilimleri Fakültesi mezunları polis amiri, Yozgat Polis Meslek Yüksekokulu (PMYO) mezunları polis memuru olarak göreve başlamaktadır.

Türk Polis Akademisi'nde PDR hizmetlerine özel bir önem verilmektedir. Her iki kurumda PDR Büro Amirliği yer almakta; bu büroda Güvenlik Bilimleri Fakültesinde üç psikolojik danışman ile bir psikolog, Yozgat PMYO'nda bir psikolog görev yapmaktadır. Proje çalışmasından önce PDR Büro Amirliğinin görevleri şunlardır:

- PDR Büro Amirliği büroya başvuran ya da sevk edilen öğrenciye bireysel psikolojik danışma veya grupla psikolojik danışma faaliyetlerinde bulunur.
- Öğrenciye tarama amaçlı ya da gerektiğinde test, envanter ve anket uygular ve sonuçlarını değerlendirir, kayıtlarını tutar.
- Büroya yönlendirilen öğrencinin sorun alanları sorumluluk sınırını aştığı takdirde, hekime sevkte bulunur ve hekimle koordineli faaliyetlerini yürütür.
- Her yıl Temmuz ve Ocak aylarının ilk haftasında büroda yapılan yıllık faaliyet ve sonuç raporlarını Personel Daire Başkanlığına gönderir.

PROGRAM TASARIM SÜRECİ

PDR Büro Amirlikleri'nin geleneksel rehberlik modelinden gelişimsel rehberlik modeline geçiş için başlatılan yeniden yapılanma projesinde, Polis Akademisi'nin vizyonu ve misyonu ile ASCA ve Gysberian K-12 Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik modeli temel alınmıştır. Norman Gysbers'in süpervizyonu ile 13.-16. sınıflar düzeyine uyarlan model, beş aşamada (planlama, tasarlama, uygulama, değerlendirme ve geliştirme) yapılandırılmıştır. Bu aşamalarda yapılan çalışmalar özetle şunlardır:

1.Aşama-Planlama: Bu aşamada Polis Akademisi'nin vizyon ve misyonu ile öğrencilerinin ihtiyaçları dikkate alınarak, gelişimsel rehberlik modelinin yapısı ile ilişkilendirilmiştir. KGRP'nin nihai amacı öğrencilerin yaşam kariyeri gelişimlerini desteklemektir (Gysbers ve Henderson, 2012). Bu temel amaç doğrultusunda, Polis Akademisi KGRP'nin yapısı ve aktiviteleri ile polis amir ve memur adaylarının öğrenci, amir-memur, anne-baba, karı-koca, arkadaş gibi çeşitli yaşam rollerine; işe başlama, kariyer yönelimleri, evlenme, çocuk sahibi olma, boşanma ve emeklilik gibi çeşitli yaşam olaylarına; ev, okul, polis merkezi ve sosyal yaşam gibi yaşam mekanlarına hazırlanmaları hedeflenmiştir.

Öğrencilerin ihtiyaçlarını belirlemek için literatür taranmış, akademi yetkilileri ve PDR Büro Amirliği personeli ile görüşülmüş, akademi farklı sınıf seviyelerindeki 344 öğrenciye ihtiyaç analizi anketi uygulanmıştır. İhtiyaç analizi verilerine göre öğrenciler PDR Büro Amirliği'nin kendileri ile daha fazla ilgilenmelerini ve çeşitli yaşam becerileri (%92 kariyer uyumu, %81 etkili öğrenme, %78 kariyer yönetimi, %76 etkili iletişim, %76 karar verme ve problem çözme, %67 insan ilişkileri, %63 aile ve evlilik yaşamı, %62 kendini tanıma ve %57 eş seçimi) kazandırmalarını talep etmişlerdir. Bu aşamada genel olarak şunlar yapılmıştır:

- Polis Akademisi'nin vizyon ve misyonunun incelenmesi
- Gelişimsel rehberlik modelinin felsefesi, ilkeleri, amacı ve müdahaleleri ile Polis Akademisi'nin vizyon ve misyonunun ilişkilendirilmesi
- Polis Akademisi öğrencilerinin ihtiyaçlarının belirlenmesi
- Polis Akademisi yetkililerine brifing verilmesi

2. Aşama-Tasarlama: Birinci aşamadan elde edilen verilere dayanarak, KGRP'nin genel taslağı hazırlanmıştır. Bu aşamada ihtiyaç analizi verileri dikkate alınarak KGRP'nin üç ögesi (içerik, örgütsel yapı ve kaynaklar) belirlenmiş; altı ana müdahale programı (okul kapsamlı etkinlikler, psikoeğitim, sınıf rehberliği, konsültasyon, koordinasyon ve akran yardımcılığı) hazırlanmış ve pilot uygulamalar ile programlar test edilmiştir. Programın açıklaması ve ilkeleri (Bkn. Kutu-1) belirlenerek; akademi personeli ile paylaşılmış, görüş ve önerileri alınmıştır. Akademi PDR Hizmetleri Yürütme Komisyonu oluşturulmuş; programları uygulayacak olan akademi rehberlik personeli eğitilerek yetkinlik düzeyleri artırılmıştır. PDR Büro Amirliği'nin kullanacağı materyal (ön-son testler, değerlendirme anketleri, kullanılacak kayıt formları vb.) hazırlanmış ve yapılacak

çalışmalar hakkında kurumdaki ilgili kişileri bilgilendirmek için web sayfası, duyuru panoları vb. düzenlenmiştir. Bu aşamada genel olarak şunlar yapılmıştır:

- KGRP'nin üç ana ögesinin belirlenmesi
- Psiko eğitim programlarının hazırlanması
- Sınıf rehberliği programının hazırlanması
- Akran yardımcılığı programlarının hazırlanması
- Koordinasyon ekibinin belirlenmesi ve çalışma takviminin hazırlanması
- Kullanılacak ölçeklerin çoğaltılması ve değerlendirme anketlerinin hazırlanması
- Akran yardımcıların belirlenmesi
- KGRP hakkında Akademi amirlerine brifing verilmesi
- Uygulama ve değerlendirme planının hazırlanması

Kutu-1: Polis Akademisi KGRP'nin Nihai Amacı, Açıklaması ve İlkeleri

Polis Akademisi Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik ve Psikolojik Danışma Programı

Açıklama

Polis Akademisi yürütülmekte olan Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik ve Psikolojik Danışma Programı (KGRP), öğrencilerimizin ihtiyaçlarına ve gelişim özelliklerine göre tasarlanmıştır. KGRP, öğrencilerimize kişisel – sosyal, eğitsel ve kariyer gelişim alanlarında çeşitli yaşam becerileri kazandırmayı amaçlar. KGRP dört program ögesi ile hizmet verecek şekilde tasarlanmıştır. Bunlar: Rehberlik müfredatı, bireysel planlama, müdahale servisleri ve sistem desteği. Gelişimsel ve önleyici özelliği olan KGRP'mız, psikolojik danışmanlarımız ve akademide rehberlikle ilgili diğer personel tarafından geniş katılımı yürütülür.

KGRP'mızın nihai amacı öğrencilerimizin yaşam kariyeri gelişimlerini desteklemektir. KGRP ile bütün öğrencilerimizin yaşamlarındaki çeşitli rollerine, yaşam olaylarına ve yaşam alanlarına hazırlanması hedeflenmektedir. Diğer bir ifade ile KGRP'mızın genel amacı insana, topluma ve Dünya'ya duyarlı, 21.yy Bilgi Çağı'nda mesleğinin yeni paradigmasını kavramış, hümanist ve varoluşsal yaşam felsefesini benimsemiş; kendi potansiyellerini tanıyan, özsaygısı gelişmiş, sosyal becerileri güçlü, psikolojik iyilik halini güçlendirme yollarını bilen emniyet amirlerinin yetiştirilmesine destek olmaktır.

KGRP ile Polis Akademisi öğrencileri;

- Kendilerini daha iyi tanıyacak,
- Öz güvenleri artacak,
- Arkadaşları, amirleri ve toplumla etkili iletişim kurabilecek,
- Karar verme-problem çözme becerileri gelişecek,
- Kendilerine yaşam felsefesi oluşturabilecek,
- Stresle baş etme yollarını öğrenecek,
- Yaşam kariyeri yönetim becerileri gelişecek,
- Akademik başarılarını artırma yollarını kazanacak,

- Kendisine, ailesine, mesleğine, ülkesine ve Dünya'ya karşı sorumluluklarının bilincinde olacak şekilde yetiştirilirler.

Gerekeçe

21. yüzyıl Bilgi Toplumu, toplumsal yapımızı ve tüm kurumları etkilemektedir. Bilgi toplumunda önemli olan 'bilgi' olup, en önemli kaynak 'insan'dır. Bu çağda bilgiyi farklı, yaratıcı tarzda sunabilen, hızlı bir şekilde kendisini yenileyebilen, bilişim teknolojilerine ayak uydurabilen bireylere talebi artırmıştır. Bilgi toplumunda K-16 düzeyde eğitim kurumları, öğrencilere iki alanda beceri kazandırmaya çalışmaktadır. Bunlar öğretim programları ile "akademik beceriler" ve gelişimsel odaklı Psikolojik Danışma ve Rehberlik (PDR) hizmetleri ile "yaşam becerileri"dir. Gelişimsel anlayışa sahip PDR hizmetleri öğrencilere kendini tanıma ve kabul etme, etkili iletişim becerileri, karar verme-problem çözme becerileri, yaşam felsefesi geliştirme, kariyer yönetim becerileri, öz-düzenleme ve öz-yeterlik becerileri, stresle baş etme ve öfke kontrolü, sorumluluk bilinci vb. kazandırmaya odaklanmıştır. Bilgi Çağında öğrencilerin bir bütün olarak akademik, kişisel-sosyal ve kariyer gelişimleri yalnızca öğretim etkinlikleri ile gerçekleştirilemez. Bunu, öğretim programları ve KGRP'nin birlikte uygulandığı bir eğitim programı ile başarabiliriz.

İlkeler

- KGRP'mız tüm öğrencilerimize hizmet sunar.
- KGRP'mız öğrencilerimizin gelişim dönemlerine ve ihtiyaçlarına göre düzenlenmiştir.
- KGRP'mız öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun yeterliklere ve ölçülebilir kazanımlara göre tasarlanmıştır.
- KGRP'mız öğrencilere kişisel-sosyal gelişim, eğitsel gelişim, kariyer gelişimi alanlarında yeterlikler kazandırmayı amaçlar.
- KGRP'mız gelişimsel olduğu kadar önleyici ve tedavi edici hizmet sunar.
- KGRP'mız Polis Akademisi'nin yapısı ve misyonu dikkate alınarak tasarlanmıştır.
- KGRP'mızın yürütülmesinde asıl sorumluluk bu alanda eğitim almış psikolojik danışmanlara aittir.
- KGRP'mızın yürütülmesinde Polis Akademisi PDR personeli destekler ve yardımcı olur.
- KGRP'mız sistematik olarak planlama, tasarlama, uygulama, değerlendirme ve geliştirme aşamaları ile sürekli güçlendirilir.
- KGRP'mız akademimizin eğitim misyonunun bütünleyici bir parçasıdır.
- KGRP'mız üç ana ögesi ile (içerik, örgütsel yapı ve kaynaklar) bağımsız bir programdır.

3.Aşama-Uygulama: Bu aşamada, altı ana müdahale (okul kapsamlı etkinlikler, psikoeğitim programları, sınıf rehberliği, akran yardımcılığı, konsültasyon ve koordinasyon) uygulanmıştır. Haftada bir saat sınıf rehberliği programı, gönüllü 15

öğrenciye psikoeğitim programları uygulanmıştır. Yaşam sohbetleri adı altında konferanslar düzenlenmiş ve uzman konuşmacılar akademiye davet edilmiştir. Üç yıl sürecinde etkili liderlik, kendini gerçekleştirme, etkili iletişim, empati, aile ve evlilik, stres yönetimi, kişiler arası ilişkiler, kişilerarası ilişkilerde problem çözme konularında sekiz yaşam sohbetleri konferansı gerçekleştirilmiştir. İlk yıl gönüllü öğrenciler, sonraki yıl sınıf başkanları akran yardımcılığı olarak belirlenmiş, eğitim verilmiş ve çalışmaları süpervize edilmiştir. Bu aşamada hazırlanan programların düzenli yürütülmesi, eksiklik ve aksaklıkların tespit edilip önlem alınması için uygulama planı hazırlanmıştır. Akademi PDR Hizmetleri Yürütme Komisyonu üyeleri koordinasyon görevini yürüterek, program yönetiminde rol almışlardır. Bu aşamada genel olarak şunlar yapılmıştır:

- Psikoeğitim programlarının uygulanması
- Sınıf rehberliği programının uygulanması
- Okul kapsamlı etkinlikler kapsamında yaşam sohbetleri konferanslarının düzenlenmesi
- Akran yardımcılıklarının eğitimi ve uygulamaların koordine edilmesi
- KGRP'nin koordine edilmesi

Üç yıllık proje sürecinde KGRP müdahalelerinden Güvenlik Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören 450 öğrenci sınıf rehberliği programına; 124 öğrenci psikoeğitim programlarına; 118 öğrenci akran yardımcılığı programına ve yaşam sohbeti konferanslarına tüm öğrenciler katılmışlardır. Yozgat Polis Meslek Yüksek Okulunda 500 öğrenci sınıf rehberliği programına; 30 öğrenci psikoeğitim programına; 27 öğrenci akran yardımcılığı programına ve yaşam sohbeti konferanslarına tüm öğrenciler katılmışlardır.

4.Aşama-Değerlendirme: Bu aşamada KGRP aktiviteleri ve hizmetleri değerlendirilmiştir. Elde edilen verilerin analizi yapılarak, revize edilmesi gereken programlar belirlenmiştir. Bu aşamada genel olarak şunlar yapılmıştır:

- Ön-son testlerin uygulanması
- Yıl sonu değerlendirme anketlerinin uygulanması
- PDR Büro Amirliğinin yılsonu raporunun hazırlanması

Bu çalışmada (makalede) değerlendirme verilerinin tamamı okuyucu ile paylaşılmamış; yalnızca öğrencilere uygulanan yıl sonu değerlendirme anketleri ve KGRP'yi uygulayan psikolojik danışmanların ve psikologların görüşleri aktarılmıştır. Yılsonu değerlendirme anketlerinden elde edilen nicel verilerin frekans ve yüzdelikleri; personelle yapılan görüşmede elde edilen nitel verilerin betimsel içerik analizleri yapılmıştır.

2012-13 eğitim öğretim yılı sonunda, Güvenlik Bilimleri Fakültesi'nde gönüllü 265 öğrenciye anket uygulanmıştır. 265 öğrenciden elde edilen verilere göre, öğrencilerin %92.7'si proje çalışmalarını şimdi ve gelecek yaşamları için yararlı olarak algıladıkları; %81'i gelişimsel odaklı PDR Büro Amirliği'nin okulun atmosferine olumlu katkı sağladığını düşündükleri; %90.2'si psikoeğitim programlarını şimdi ve gelecek yaşamları

için yararlı olarak algıladıkları belirlenmiştir. Benzer şekilde öğrencilerin %85,7'si yaşam sohbetlerini, %67,7'si sınıf rehberliği programını ve %65,7'si akran yardımcılığını yararlı olarak değerlendirdikleri belirlenmiştir.

2013-14 öğretim yılı sonunda Yozgat PMYO'da tasarlanan KGRP'nin orta vadeli değerlendirmesi için 212 gönüllü öğrenciye yılsonu değerlendirme anketi uygulanmıştır. Öğrencilerin %86.3'ü sınıf rehberliği programını, %83.9'u psikoeğitim programlarını, %83'ü yaşam sohbeti konferanslarını, %68'i sınıf başkanlarına verilen akran yardımcılığı programını yararlı bulduklarını belirtmişlerdir. Öğrencilere gelecek öğretim yılında hangi programlara devam edilep edilmemesini istedikleri sorulmuş; öğrencilerin %100'ü sınıf rehberliği programını, %73.1'i psikoeğitim programlarını, %73.1'i akran yardımcılığı programlarını, %64.2'si yaşam sohbeti konferanslarını devam edilmesini istedikleri belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin %81.6'sı KGRP'nin kendilerine şimdi ve gelecek yaşamlarına katkı sağlayacağını; öğrencilerin %75'i proje çalışmaları ile PDR Büro Amirliği'nin çalışmalarının okulun atmosferine katkı sağladığını düşündükleri belirlenmiştir. Elde edilen değerlendirme verileri, gelişimsel rehberlik modeli temelli PDR Büro Amirliğinin faaliyetlerinin benimsendiğini ve KGRP'nin öğrencilerin şimdi ve gelecek yaşamlarına katkı sağladığını göstermektedir.

PDR Büro Amirliği personeli ile yapılan görüşme verileri üç tema altında (proje öncesi ve sonrası faaliyetler, öğrenci ve personel ile etkileşim, geleneksel ve gelişimsel modeli kıyaslama) toplanılmıştır (Miles ve Huberman, 1994). Birinci temadaki (proje öncesi ve sonrası faaliyetler) nitel veriler incelendiğinde; gelişimsel odaklı PDR Büro Amirliği'nin çalışmalarında müdahale sayısının artmasının yoğunluğa neden olduğu, daha fazla öğrenci ile etkileşim kurdukları, odalarında oturup problemleri öğrenci beklemek yerine önleyici-geliştirici programlar ile hizmet sunmak için odalarından çıktıkları ve daha görünür hale geldiği anlaşılmaktadır. Gelişimsel rehberlik modeli ile birlikte kriz yaklaşımı yerine önleyici yaklaşıma geçildiği; KGRP için daha çok araştırma yaptıkları ve kendilerini mesleki anlamda geliştirmek durumunda kaldıkları belirlenmiştir.

İkinci temadaki (öğrenci ve diğer personelle etkileşim) nitel veriler incelendiğinde; PDR personelinin öğrenciler ile etkileşimlerinin arttığı, onlardan olumlu geribildirimler aldıkları ve önyargıların azalmaya başladığı anlaşılmaktadır. Psikolojik danışmanlar ve psikologlar, haftalık çalışma saatlerinin çoğunu programları (sınıf rehberliği, psikoeğitim, akran eğitimi vb.) uygulama ve revize etme ile geçirdiklerini belirtmişlerdir. Önleyici-gelişimsel müdahalelere daha fazla zaman ayırmalarından dolayı sadece öğrenciler ile değil fakülte personeline de olumlu izlenim verdiği ve özellikle yöneticilerden daha fazla destek almaya başladıkları tespit edilmiştir.

Üçüncü temadaki (geleneksel ve gelişimsel modeli kıyaslama) nitel veriler incelendiğinde; gelişimsel rehberlik modeli ile PDR Büro Amirliğinin uzman odaklı değil ekip odaklı çalışıldığı, daha fazla öğrenciye görünür müdahaleler ile önleyici tarzda çalışıldığı; daha şeffaf ve kanıt temelli çalışıldığı; program müdahalelerini geliştirmek için araştırma ve geliştirme faaliyetlerine daha fazla zaman ayrıldığı ve bunun PDR hizmetlerinin imajına olumlu yönde yansıdığı belirlenmiştir.

5. Aşama-Geliştirme: Değerlendirme aşamasında elde edilen verilere dayanarak, altı ana program gözden geçirilmiştir. Bu aşamada genel olarak şunlar yapılmıştır:

- Değerlendirme verilerinin incelenmesi
- Tüm programların revizyonu

TARTIŞMA ve SONUÇ

Yapılan literatür taramasında, yükseköğretim düzeyinde KGRP uygulaması ve etkiliğini değerlendiren araştırmaların olmadığı; ancak ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde programın etkiliği ile ilgili pek çok araştırmanın olduğu belirlenmiştir. Örneğin Lapan, Gysbers ve Sun (1997), Missouri'de 236 lisede KGRP'nin öğrencilerin akademik başarılarını artırdığı, gelecek yaşama daha iyi hazırlandıklarını ve okulun atmosferinin olumlu olarak etkilendiğini belirlemişlerdir. Yine Missouri'de 184 orta okulda KGRP'nin öğrencilerin akademik başarısını artırdığı, okula olumlu tutum geliştirdikleri, kendilerini güvende hissettikleri ve öğretmenleri ile pozitif ilişki kurmalarını desteklediği belirlenmiştir (Lapan, Gysbers ve Petroski, 2001). Benzer bir çalışma Missouri'de, KGRP'nin öğrencilerin akademik başarısını artırdığı, okula katılım oranı artışı ve istenmeyen davranışların azaldığı belirlenmiştir (Lapan, Gysbers ve Kayson, 2007). Utah'ta yapılan çalışmada, KGRP'nin uygulandığı 1997 ile 2007 yılları arasında öğrencilerin akademik başarılarının arttığı belirlenmiştir (Nelson, Fox, Haslan, ve Gardner, 2007).

Türkiye'de KGRP uygulamalarının etkiliğini değerlendiren araştırmalar sınırlıdır. 2000-2002 yılları arasında Balıkesir ilinde dört ilköğretim okulunda yapılan ilk pilot gelişimsel rehberlik uygulamasında, KGRP'nin öğrencilerin gelişimine yararlı olarak değerlendirildiği belirlenmiştir (Nazlı, 2002, 2003, 2006). İzmir'in Bayraklı ilçesinde bir ilkokul ve ortaokulda başlatılan gelişimsel rehberlik modelinin uygulamalarının değerlendirme verileri, ASCA Ulusal Modelin ülkemiz için uygulanabilir bir model olduğunu göstermektedir (Özyürek, Sanal, Çelikkıran, Dincel ve Gölcük, 2013).

Şu ana kadar elde edilen değerlendirme verileri, KGRP uygulamalarının Polis Akademisi'nin atmosferine olumlu katkı yaptığını göstermektedir. Ayrıca KGRP uygulamaları öğrencilerin yaşam kariyeri gelişimlerinin şimdi ve gelecekteki yaşam rollerine, olaylarına ve mekanlarına hazırladığı belirlenmiştir. Kısaca, bu projede Türk Polis Akademisi Rehberlik ve Psikolojik Danışma Büro Amirliği'nin hizmeti, geleneksel rehberlik modelinden, ASCA ve Gysberian K-12 Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik modeline göre yeniden yapılandırılmıştır. Üç yıllık tasarım süreci sonunda, elde edilen çıktılar bu makalede özetle paylaşılmıştır. Ancak, proje sonuçlarının uzun vadeli değerlendirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Polis Akademisi gibi diğer yüksek eğitim kurumlarında, KGRP aktiviteleri ile öğrencilerin gelişimleri desteklenilmesi yararlı olacaktır.

KAYNAKLAR

- Baker, D.B. (2002). Child saving and the emergence of vocational psychology. *Journal of Vocational Behavior*, 60, 374-381.
- Doğan, S. (2001). Okullarda psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri nasıl yapılandırılabilir? 6. *Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi Bildiri Kitapçığı*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Erkan, S. (1995). Kapsamlı rehberlik programları. *Milli Eğitim Dergisi*. 128, 39-44.
- Erkan, S. (2001). *Okul psikolojik danışma ve rehberlik programlarının hazırlanması*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Esbroeck, R.V. (2008). Career guidance in a global world. In J. A. Athanasau & R.V. Esbroeck (Ed), *International Handbook of Career Guidance*. Springer Science Business Media B.V.
- Gysbers, N.C. (1997a). A model comprehensive guidance program. Editör N. C. Gysbers & P. Henderson, *Comprehensive Guidance Programs That Work II*. (pp.1-24). Greensboro, NC: ERIC/CASS publications.
- Gysbers, N.C. (1997b). Developing and implementing comprehensive school guidance programs: Some key points to remember. In N. C. Gysbers & P. Henderson (Ed), *Comprehensive Guidance Programs That Work II* (pp.293-297). Greensboro, NC: ERIC/ CASS Publication.
- Gysbers, N.C. (2001). School guidance and counseling in the 21st century: Remember the past into the future. *Professional School Counseling*, 5, 96-105.
- Gysbers, N. C., Lapan, R. T., & Jones, B. A. (2000). School board policies for guidance and counseling: A call to action. *Professional School Counseling*, 3, 5, 349-355.
- Gysbers, N. C., & Henderson, P. (2012). *Developing and managing your school guidance program*, 4th ed. Alexandria, VA: ACA.
- Korkut, F. (2004). *Okul temelli önleyici rehberlik*. Ankara: Anı Yayınevi.
- Külahoğlu, Ş. (2001). *Okul psikolojik danışma ve rehberlik programlarının geliştirilmesi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Lapan, R. T., Gysbers, N. C. & Sun, Y. (1997). The impact of more fully implemented guidance programs on the school experiences of high school students: A statewide evaluation study. *Journal of Counseling & Development*, 75, 292-302.
- Lapan, R. T., Gysbers, N. C. & Patroski, G. (2001). Helping 7th graders be safe and academically successful: A Statewide study of the impact of comprehensive guidance programs. *Journal of Counseling & Development*, 79, 320-330.
- Lapan, R. T., Gysbers, N. C. & Kayson, M. (2007). *Missouri school counselors benefit all students: How implementing comprehensive guidance programs improves academic achievement for all Missouri students*. Jefferson City, MO: Missouri Department of Elementary and Secondary Education.
- Miles, B.M. & Huberman, A.M. (1994). *An expanded sourcebook qualitative data analysis*. Second Edition, London, U.K.: Sage Publications.
- Myrick, R.D. (2003). *Developmental guidance and counseling: A practical approach* (4th ed.). Minneapolis: Educational Media Corporation.

- Nazlı, S. (2002). *İlköğretimde gelişimsel rehberlik modeli*. Ankara: MEB Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi (EARGED) Yayınları.
- Nazlı, S. (2003). Öğretmenlerin Kapsamlı/Gelişimsel Rehberlik ve Psikolojik Danışma Programlarını Algılamaları ve Değerlendirmeleri. *BAÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 6,10, 131-146.
- Nazlı, S. (2006). Comprehensive guidance and counselling programme practices in Turkey. *Mediterranean Journal of Educational Studies*, 11, 1, 83-101.
- Nazlı, S. (2014). *Kapsamlı gelişimsel rehberlik programları*. 4. Baskı, Ankara: Anı yayınevi.
- Nelson, D. E., Fox, D. G., Haslan, M., & Gardner, J. (2007). *An evaluation of Utah's comprehensive counseling and guidance program*. Salt Lake City, UT: The Institute for Behavioral Research in Creativity.
- Özyürek, R., Sanal, S.D., Çelikkıran, İ., Dincel, A. ve Gölcük, N. (2013). *İzmir İli Bayraklı İlçesi Okullarda Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programı Uygulamaları*.Elde edilme tarihi: 20 Şubat 2014. <http://bayrakliram.meb.k12.tr/>
- Saviskas, M. L. (2008). Helping people choose jobs: A history of the guidance profession. *International Handbook of Career Guidance*. Ed. J. A. Athanasau & R. V. Esbroeck. Springer Science Business Media B.V.
- Saviskas, M. L. (2008). Helping people choose jobs: A history of the guidance profession. In J. A. Athanasau & R. V. Esbroeck (Ed). Springer Science Business Media B.V.
- Sink, C., & MacDonald, G. (1998). The status of comprehensive guidance and counseling in the United States. *Professional School Counseling*. 2, 2, 88-94.
- Wittmer, J. (1993). Developmental school counseling: History, reconceptualization, and implementation strategies. In Joe Wittmer (Ed), *Managing your school counseling programs: K-12 developmental strategies* (pp.2-11). Minneapolis, MN: Educational Media.
- Yeşilyaprak, B. (2012). *Eğitimde rehberlik hizmetleri gelişimsel yaklaşım*. 20. Baskı, Ankara: Nobel Yay.
- Yeşilyaprak, B. (2013). *Mesleki rehberlik ve kariyer danışmanlığı*. 4. Baskı, Ankara: Pegem Yay.